

KUMITAT permanenti tal- Parlament ghal Ghawdex

5 ta' Lulju 2021

II- Parlament (virtwalment)

Diskors ta' Introduzzjoni

Michael Galea

Ghawdex u I-iżvilupp Sostenibli

Il-wara nofsinhar it-tajjeb. Insellmilkom u niringrazzjakom ta' l-opportunita' li nindirizzaw lil dan il-Kumitat fl-ogħla istituzzjoni tal-pajjiż.

Aktar ma jgħaddi żmien, fortunatament, wieħed iktar qiegħed iħoss l-importanza li l-ambjent jiġi protett. Parti minn din ir-raġuni tinbet mill-fatt li diversi qed iħossu li l-ambjent dejjem qed jingħata l-ġenb fil-waqt li proġetti infrastrutturali u żvilupp ekonomiku dejjem jieħdu l-ewwel post.

F'dawn l-aħħar snin, l-ambjent, il-kostruzzjoni u l-bejgħ tal-propjeta' saru setturi verament importanti fl-organizzazzjoni tagħna. Nifhmu l-importanza tas-settur tal-propjeta' u kemm jikkontribwixxi għall-ekonomija Għawdxija, iżda ma naqblux mal-mod kif qed isir f'Ghawdex. Bħala preparazzjoni għal din il-laqgħa u oħrajn simili, kellna diversi laqgħat ma' partijiet interessanti Għawdxin, inkluż periti, żviluppaturi kif ukoll aġenti tal-propjeta'. Kollha jaqblu li l-ambjent għandu jieħu l-ewwel post f'Ghawdex u li jekk jiġi meqrud, Ghawdex ser jibqa b'xejn.

L-iktar ħaġa li laqtitni f'dawn il-laqgħat kienet kumment minn perit li qal li bħalissa inkwetati bl-istat tal-ambjent preżenti, iżda li kieku wieħed kellu jara l-lista ta' proġetti li ingħatalhom permessi diġa, inkunu ħafna iktar inkwetati. Dawn il-proġetti s'issa għadhom ma bdewx għas sempliċi raġuni li f'Ghawdex il-ħaddiema tal-kostruzzjoni huma skarsi ħafna, u dejjem ikun hemm bżonn bejn 12 u 18 il xahar bejn il-ħruġ tal-permess u l-bidu tal-proġett.

Biex l-ambjent jiġi protett għandu jkun hemm l-involviment ta' tlett setturi: il-periti, l-iżviluppaturi u min imexxi, min jiggverna. Bil-partecipazzjoni ta'

kulhadd intennu li rridu strategija li tibdel ċertu sfruttament tal-art, f' bini ta' kwalita'; bini bla ebda sens estetiku, għal bini li jpaxxi l-għajn; bini li flok iħassar l-ambjent, jarrikkixxi l-ambjent; bini li flok joħnoq il-ħajja tagħna, jagħti nifs frisk lil min jgħix hawnhekk.

Appell lill-Periti

Insaqsi...Intom bħala periti kuntenti bil-binjiet li se tħallu warajkom, bil-posterita' ta' kostruzzjoni li se tħallu? Kuntenti bil-kontribut li qed tagħtu biex ikollna dinja aktar sabiħa, ambjent aktar sabiħ, bini li aktar jaqbel man-natura u kostruzzjoni ta' proporzjon? Ċertament li hemm min għandu għax ikun kburi bil-kontribut li ta, imma jiddispjaċini ngħid li hemm ukoll min aħjar imur jinheba u jistaħba.

Appell lil min jiżviluppa propjeta'

Ħadd ma jlum id-dritt ta' persuna li għandha jew takkwista biċċa art, li tiżviluppaha. Dment li għandu dritt ħadd ma jista' jgħid xejn; dment li jiġu segwiti l-*policies* ħadd ma jista' jgħid xejn.

Imma f'għieħ ir-rispett li lkoll ingawdu għal u lejn xulxin ejjew nibnu bini ta' kwalita' li jarrikkixxi l-ambjent tagħna. Bini li assolutament ma jaqbilx mal-madwar, bini li ma jipprovdi spazju adegwat skond il-*policies*, bini li ma jsegwix ir-regolamenti eżistenti; dan il-bini ma huwiex investiment sostenibbli, ma huwiex investiment li jħares fit-tul, ma huwiex investiment ta' ġid għall-gżira tagħna, ma huwiex investiment li qed iħares l-interessi fit-tul tal-gżira tagħna. Bini li biż-żmien se jitlef mill-valur tiegħu, bini li biż-żmien ma jsarrafx f'*return* mixtieq għax ikun hemm diffikulta biex jinbiegħ wara ċertu żmien, minbarra li jkerrah il-post fejn ikun inbena.

Għandna eżempji ta' bini li jarrikkixxu l-ambjent, għandna eżempji ta' irkuprar ta' bini antik, għandna eżempji ta' bini li jintegra b'mod perfett mal-ambjent. Ejjew inżommu dawn l-eżempji pożittivi quddiemna u ntennuhom.

Appell lill Gvern

Issa ilna wisq nisimgħu nies fl-awtorita', inkuż il-Ministri, jgħidulna li dak kollu li qed jiġri fl-ambjent mhux aħna ta'....imma tort ta' *policies* tal-passat. Jekk jogħgobkom irrispettawna f'it u kulhadd jassumi r-responsabilita' tiegħu. Jekk jogħgobkom, tfarfrux aktar .

Jekk ma tridux tirrispettaw lilna almenu rrispettaw lill-gżira tagħna u agħtu direzzjoni lill Awtorita' tal-lppjanar biex tagħmel, timmodifika u

timplimenta *policies* li jharsu l-wirt storiku tagħna, li jharsu l-ambjent tagħna, il-wirt kulturali tagħna, li jharsu l-gżira tagħna, li jharsu l-gżejjer tagħna. Fuq kollox il-poplu għalhekk fdakhom fit-tmexxija; biex tiegħu deċiżjonijiet favur il-ġid komuni, fejn “il-bnedmin huma fiċ-ċentru tat-tħassib dwar l-iżvilupp sostenibbli”.^[1]

Il-prinċipju li rridu nżommu quddiem għajnejna illum hu li fuq kollox in-natura, il-gżira tagħna, ma tappartjenix lilna. Aħna l-gwardjani tagħha. Issellifniha mingħand missirijietna, u filwaqt li nuzawha illum, aħna obbligati li ngħadduha lill-ġenerazzjonijiet ta' warajna aħjar milli sibniha. Din hija x-xewqa tiegħi għal Għawdex tagħna, għal Malta tagħna, illum u dejjem

Grazzi lil kulhadd!

U issa nistieden lil Daniel Borg biex jagħmel il-preżentazzjoni tiegħu rigward *position paper* li hejjiet il-Kamra tan-Negożju għal Għawdex fuq din it-tema.

Referenzi:

[1] Nazzjonijiet Magħquda, Dikjarazzjoni ta' Rio de Janeiro, L-ewwel prinċipju, 1992.

Principle 1

Human beings are at the centre of concerns for sustainable development. They are entitled to a healthy and productive life in harmony with nature.

Ikkwotat fl-Enciklika Laudato Si ta' Papa Franġisku, paragrafu 167, 2015